

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNĂLĂ.

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1-50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

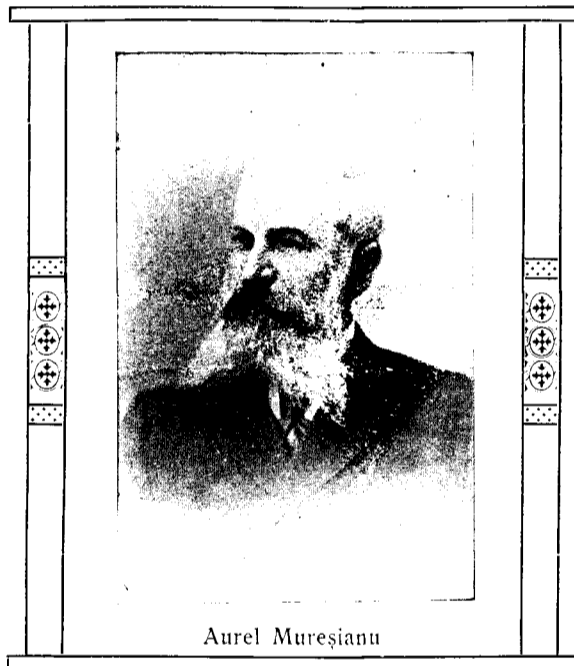
† Aurel Mureșianu

Un prilej de durere și jale sinceră ne-au gătit zilele aceste. S'a stins nestorul ziaristice ardelene, neobositul director al „Gazetei“ din Brașov. Frumosul moș cu ochi vioi, cu venerabila barbă albă, — s'a dus dintre noi. Fără nici o clipă de răgaz muncind înainte, covârșit de cunoscuta ingratitude a acestei meserii, ducând grija unui neam și nesfârșitele mizerii ale unei gazete românești din țara noastră, bătrânul Aurel Mureșianu a căzut din rândul puținilor noștri luptători. A căzut în ziua când era chemat la procesul din Târgul Mureșului să deie seama pentru o nouă crimă a libertății de gândire. Cum i-a fost întreagă viața, a ajuns să-i fie și moartea un simbol pentru muncitorii condeiului cari sunt legați de soarta poporului românesc din Ungaria zilelor noastre.

De acum nu va mai fi între noi acest moșneag idealist. S'a mutat la odihna de veci alături de înaintașii săi cari au tăiat cele dintâi brazde în ogorul spinos al literelor noastre. Și dacă judecăm nepărtenitor, Aurel Mureșianu avea mai multă înrudire sufletească cu acele figuri venerabile ale trecutului nostru, decât cu sbuciumul vremii de astăzi. Pășind în urmele tatălui său și muncind alături de Barițiu, Aurel Mureșianu a adus cu sine în arena publicisticii acele însușiri cari disting pleiada întâilor noștri oameni de litere. A adus curățenie morală desăvârșită, a fost călăuzit de acel avânt îndrăzneț spre ideal care povățuia sufletele bărbaților noștri distinși de acum o jumătate de veac. Acest idealism senin, care l-a îndrumat spre cariera grea și fără răsplată dreaptă a gazetarului, pornea din concepția vremii care vede în ziarist pe luminătorul generos al unui popor smuls din întunec și nu pe profesionistul unui meșteșug ca altele. Această concepție curată, sprijinită de-un fond moral superior, de-o inteligență vie și de-o temeinică educație germană, a povățuit pe Aurel Mureșianu în toate faptele lui din clipa când ca tânăr doctor în drept a luat conducerea „Gazetei“ și până mai deunăzi când și-a scris ultimul articol cu o zi înaintea morții. Astfel a muncit timp de patruzeci de ani: a trecut la răvaș toate evenimentele cari atingeau soarta neamului românesc, s'a agitat de problemele înaintării noastre culturale, a sărit în apărarea drepturilor noastre politice jignite la tot pasul și — bun slujitor al tagmei, — s'a stâns luminând pe alții.

Istoria literaturii noastre publicistice va avea să însemneze incontestabilele

merite de ziarist ale răposatului Mureșianu. Va însemna această istorie frumoasele calități de gândire, spiritul clar și judecata cumpănită a harnicului muncitor, va lămuri și laudabilele însușiri de stilist ale fostului director al „Gazetei“, care în toate împrejurările și-a știut turna într'o formă aleasă prețioasele sale îndrumări. Istoria luptelor noastre politice va aduce cuvenitul prinos de recunoștință bărbatului luptător și treaz care aproape o jumătate de veac a stat neostenit la postul său, a scris și a cuvântat la toate prilejurile și a suferit osânde pentru pășirile lui vrednice. Va pătrunde un judecător al trecutului nostru și în intimi-

Aurel Mureșianu

tatea mai ascunsă a acestei vieți de gazetar și va lumina potopul de neajunsuri, va răscolii spre învățătura viitorimii tainele aceluia lanț de mizerii nesfârșite ale unui om drept și cinstit care și-a cheltuit sufletul pentru lumina deaproapelui.

Pentru noi cei de astăzi trebuie să scoatem la iveală și să accentuăm cu toată tăria nota de intransigență a caracterului lui Mureșianu. Răposatul a fost un om dintr'o bucată, suflet care vreme de treizeci și doi de ani a stat în fruntea unui însemnat organ de publicitate, a luat parte ca factor important la toate mișcările noastre politice, fără a avea un singur moment de șovăire. Bătrânul Mureșianu, luptător neînfrânt al unui ideal, n'a fost chinuit de îndoială și n'a simțit nici când ispita care putea veni din tabăra protivnică. De-aceia o viață întreagă a urmat aceiaș linie dreaptă, ferindu-se totdeauna de nedumeririle oportunității. Fire aspră, nesupusă mlădierilor, acest publicist a fost de-o rară consecvență. Din această consecvență fără greș, din stăruința cu care se concentră asupra unui punct de judecată, se pot explica și unele greșeli ale acestui condei. Dar în viața lui Mureșianu nu sunt greșeli cari i-ar putea întuneca caracterul. Fondul moral pu-

ternic, curățenia mânilor și a sufletului sunt calitățile frumoase ale acestui moș care a închis ochii. Și — gândiți-vă — cât prețuiau în zilele noastre tulburi de băneli, în atmosfera asta întunecată de păcate spovedite și nespovedite, povețele unui om curat și cinstit, care nu s'a târguit niciodată.

Iată de ce e mare și dureroasă pierderea acestui bătrân, care în loc să se ducă la procurorul din Târgul-Mureșului, se duce dincolo de viață în tovărășia umbrelor mărețe ale trecutului nostru.

Dr. Aurel Mureșianu, publicist, s'a născut în 1847 în Brașov. Aici a primit instrucțiunea primară și secundară, clasele ultime gimn. le-a absolvit în Blaj, sub conducerea lui Cipariu. Încă de tânăr, tatăl său l-a inițiat în mersul luptelor naționale. În 1863 făcea serviciu de raportor la „Gaz. Trans.“ despre desbaterile dietei. În 1865 s'a dus la Viena, unde a făcut cursul filozofic, apoi cel juridic... Ca președinte al societății tin. univ. a contribuit mult la restabilirea solidarității între tinerime, care se împărțise în două societăți; societatea reunită, la propunerea sa a primit numele ce-l poartă: „România Jună“.

În 1872 făcând doctoratul în drept în Viena și praxa pentru advocatură; și-a întrerupt-o însă în 1877 pentru a se reîntoarce în patrie, unde avea să înlocuiască pe tatăl său îmbolnăvit. În 1877 a lucrat împreună cu Barițiu la „Gaz. Tr.“, iar din 1878 începând până în ziua de azi (1901) e directorul și proprietarul „Gaz. Tr.“...

Dela 1885 a fost de repetiteori ales în comit. part. națion. 1892 a refuzat mandatul, precum a declarat, pentru că nu consimțea cu curentul ce domnea în sânul partidului în afacerea „Memorandului“. Cu toate acestea a apărut cu căldură interesele solidarității în sânul partidului; mai ales în procesul „Memorandului“, ca apărător, având un rol de frunte, a contribuit în mod deosebit la succesul moral obținut.

Mureșianu a stăruit pentru a căuta legături cu poarele din patrie, cari au asemenea soarte și interese cu Românii. În acest scop a călătorit în 1891 la Praga, când cu ocaziunea expozițiunii naționale a Cehilor, unde în fruntea celor 30 Români a fost primit cu multă simpatie. Această vizită a contribuit mult la apropierea Slavilor din Ungaria către Români și a deșteptat interesul lor pentru luptele Românilor. Mureșianu și-a jertfit toată viața cauzei poporului român. Pentru focul și entuziasmul cu care a pășit pe arenă a fost adese persecutat. Avuse și două procese de presă în 1888 și 1890, în ambele cazuri s'a purtat cu bărbăție, apărând dreptul limbei materne cu succes moral, care a produs un puternic ecou în presa din patrie și străinătate...

Ultimele zile.

Moartea regretatului publicist a venit pe neașteptate și a produs în întreg orașul consternare mare și profundă regrete. Știau cu toții, atât cei din apropiere cât și cei din depărtări mai mari, că Dr. Mureșianu e timp îndelungat suferind și că o boală complicată, provocată în mare parte de munca istovitoare a gazetăriei, îi amărește zilele vieții. Deși îl știau suferind trupește, îl vedeau însă totuși neobosit la muncă de dimineața până seara, ba și nopți întregi de-a rândul, când durerile, adeseori crâncene, îi alungau somnul atât de binefăcător.

În zilele din urmă, Dr. Mureșianu devenise ceva mai nervos în urma ultimelor procese de presă intentate „Gazetei Transilvaniei“. Amendele grele de închisoare și de bani, și procesele puse în curgere în contra persoanei sale, l-au indignat și amărit în măsură mare. Pe Luni a fost citat la Târgul-Mureșului pentru a fi ascultat în cestiunea articolului „Crăciunul“ scris de dansul

În ajunul sărbătorilor Crăciunului din anul trecut. Din cauza boalei sale, care nu-i permitea să părăsească locuința, a chemat la sine săptămâna trecută pe medicul tribunalului din Brașov Dr. Kecskeméti, care examinându-i starea sanitară, i-a liberat un certificat medical. Sâmbătă seara, după încheierea și revidarea ziarului, a trimis judeului de instrucție din Târgul-Mureșului acest certificat.

Duminecă, expirând termenul de 15 zile pentru achitarea amendei de o mie coroane, dictată în procesul intentat pentru reproducerea cunoscuței scrisori a poetului Björnson, a trimis înainte de prânz procuraturii din Târgul-Mureșului cu mandat postal această sumă. Până la amiază a mai scris o scrisoare particulară și a primit vizita d-lui G. I. Nica, unchiul d-nei Mureșianu. După prânz a dormit până pe la orele 3. Trezindu-se din somn a revidat posta de după amiază, a citit ziarele mai nouă, pregătind material pentru numărul proximal „Gazetei“, iar pe la 5^{1/2} a chemat servitoarea, să-i aducă cina. La orele 6, când servitoarea a intrat în odaie, ca să-i aducă un pahar cu bere, pe care îl ceruse, — a fost lovit de apoplexie, încetând imediat din viață...

Inmormântarea.

Inmormântarea a avut loc Mercuri, la orele 4 d. a., în cimitirul capelei române din Groaveri. Cortejul funebral a plecat dela locuința defunctului, din Piața mare nrul 30.

Au oficiat părintele canonic din Blaj Dr. Augustin Bunea, azistat de preoții Moise Brumboi și Manoilă din Tohan.

Au fost reprezentate toate societățile culturale din Brașov, consiliul comunal al orașului, consiliul județan, societățile „Petru Maior“ și „România Jună“, și multe alte corporațiuni.

Pe mormânt au fost depuse nenumărate cununi.

*

Aurel Mureșianu a murit... Odihnească în pace!

Misiunea lui Lukács.

Fostul ministru de finanțe al guvernelor liberale, Lukács László, a primit dela Maj. Sa însărcinarea de-a intra în tratative cu partidele politice din Ungaria și a căută să resolve criza pe cale pacinică.

Lukács și-a început acțiunea, adresându-se în rândul întâi partidului independist ca partidului celui mai puternic. A fost la Kossuth și la Justh, comunicându-le misiunea sa și cerând să-l informeze asupra condițiilor sub cari partidul ar primi alcătuirea guvernului.

Lukács a oferit partidului independist guvernul sub condiția ca trei dintre viitorii miniștri (președinte, interne și finanțe) să fie aleși dintre politicienii înafară de partidele politice de astăzi, iar ceilalți miniștri să fie aleși dintre membri partidului Kossuthist. Misiunea noului guvern ar fi numai alcătuirea reformei electorale prin introducerea votului universal. Chestiunile politice pendente ar avea să le resolve viitorul parlament ales pe baza votului universal.

Cu acțiunea lui Lukács, criza a intrat într-o nouă fază și se apropie de rezolvire. Imputernicirile lui Lukács, om de încredere al Coroanei, nu se mărginesc numai la inițierea unor tratative, ci merg mai departe: *Lukács are misiunea de-a rezolvi criza pe cale pacinică, cu concursul partidului independist, dacă se poate; — pe orice altă cale, cu concursul oricăror alte partide, dacă nu se poate altminteri.*

Partidul Kossuthist și, înainte de toate, cei doi șefi ai lui: Kossuth și Justh, — vizați în prima linie — credem că vor avea atâta înțelegere politică să nu scape prilejul fericit de-a rezolvi criza actuală fără o dezertare dela programul lor politic.

Atitudinea preseii 67-iste e cea mai vădită dovadă că partidul independist nu e străin de ideea de-a primi propunerile lui Lukács. Ziarele 67-iste, aderente ale reformei electorale proiectate de Andrassy, țipă — în frunte cu arhi-

șovinstul „Bud. Hirlap“ — împotriva „trădătorului de patrie“ Lukács; îl atacă pe Justh pentru că a îndrăznit să stea de vorbă cu... omul Regelui; îi stigmatizează pe toți cei ce sunt aderenți ai votului universal care va „nimici egiptonia rasei maghiare“ și caută să-l îndemne pe Kossuth să facă declarații categorice, nefavorabile pentru Lukács și acțiunea lui.

Impotrivirea partidelor dușmane votului universal, se prevede, are să fie zadarnică. Partidul independist, de dragul formelor, poate va mai pune condiții, va căută să modifice condițiile fixate de Lukács, dar în cele din urmă va fi nevoit să cedeze și va cedă în interesul său propriu.

Tratativele începute de Lukács n'au avut până acum nici un rezultat pozitiv. Kossuth a răspuns evaziv... până nu va fi desărcinat cabinetul, nu poate să intre în tratative politice fără știrea colegilor săi. În schimb, președintele Camerei Justh Gyula a fost hotărât. A declarat din capul locului că partidul independist *trebuie* să stea de vorbă cu cel care vine în numele Regelui.

Și a și stat de vorbă cu el.

Lukács l-a rugat pe Justh să-i spună care ar fi *minimumul* de condiții sub cari partidul independist ar primi alcătuirea cabinetului. Justh i-a comunicat că partidul independist e gata să realizeze, la toamnă, reforma electorală pe baza votului universal. Partidul se învoiește și la o amânare... moderată a rezolvirii chestiei băncii comune, dacă noul guvern va primi autorizația de-a începe *pregătirile* pentru înființarea unei bănci independente...

Cu răspunsurile și lămuririle aceste Lukács s'a dus la Viena, la Rege, *ad referendum*.

Pasul cel dintâi și cel mai greu s'a făcut: aropierea între Coroană și partidul kossuthist s'a pornit. E vorba acum numai de amănunte... Partidul independist recunoaște și el îndreptățirea cerinței ca Corcana să aibă în sânul noului cabinet un om de încredere al său....

FOILETON.

„Florile Dor-Alidei“.

— Nuvelă. —

Intovărășit de prietenul meu Florin, în barca Ild, a turcului Ismail din portul Constanței, făceam o excursie de plăcere în largul mării.

Și-acum, desigur, vă așteptați să-mi gustați impresiile? V'ați înșelat. Plimbarea a fost ce-i drept plăcută, pentru că valurile întotdeauna îți desfășoară priveliști mărețe care să-ți încante ochiul și să-ți poetizeze simțurile; dar acum am să vă povestesc altceva — amintirea cea mai sfântă a prietenului meu: o istorie tristă, adevărată — pe care mi-a spus-o în barcă și-al cărei subiect se leagă de sufletul mării pe care pluteam.

Barcagiul văslă până trecurăm geamandura, de-acolea străne ramele, întinse pânzele care se umflară purtând barca spre adânc cu iuteală în salturi nebunatică, își dădu foc lulelei și lăsându-se, leneș, jos lângă pupă, începă duios un cântec de dragoste oriental.

— „Iubești Ismail“? — îl întrebai eu zâmbindu-i prietenos.

— „Alma, ah! Alma“ — răspunse el, ținând mâna în dreptul inimei și cu ochii aprinși de-o iubire pătimășe, în vreme ce Florin prinse o albăstrică de pe cămașa de spumă a unui val,

rătăcită sârmana cine știe cum. Se uită la ea cu duioșie și dădu din cap.

Eu îl lăsai să filozofeze și mă trudeam să află iubirea turcului care de abia grăia românește, dar mâna lui Florin mă bătă pe umăr cu o nervositate de om bolnav.

— „Mă, da curioși mai sunteți voi poeții! Lasă-l dracului cu Alma lui, ce tot îl întrebi? nu vezi că vă înțelegeți anapoda?“

Iacă, pentru că te văd în căutarea unui subiect, ascultă dela mine idila unei iubiri stinse pe care mi-o limpezi în minte această floriceică. Dar ia seama bine, că asta nu-i o iubire închipuită, de care scrieți voi; asta-i trăită, dragul meu. He, hei! numai meșter să fii, c'ai scrie un roman cum nici nu te gândești. Frumos, frumos să-l cetească toate fetele.*

Ismail tăcū, dacă nu mă înșel la un semn al meu, și pe când barca alunecă în voia malurilor Florin începă povestea tristă:

— „Dragă prietene, Mărioara e numele unei fete frumoase — vară cu mine, — la care țin din suflet, pentru că e bună, pentru că e tânără, pentru că e nenorocită.“

Și-acum să-ți spun cine a fost iubitul ei, pentru că ei amândoi sunt eroii acestei iubiri:

În satul Lehlienilor, unde ține unchiu meu moșie cu arândă, nu era nimeni să nu cunoască pe Dinu, feciorul cel mare al Smarandei, trimes de popa în București după învățătură.

Ce s'a gândit popa Nicolae când a rămas lelea Smaranda văduvă: — „Deștept băiat e și fecioru-su Dinu. Bine ar fi să-l dau la oraș să învețe, că de, dupăcum am o fată și nu-i nici ea proastă, l'oi lăsa popă în locul meu și mi l'oi prinde de ginere.“

Și l-a luat popa acasă la el și lelea Smaranda nici că simțea grija răposatului, de se miră și ea de inima deschisă a popei care o ajută cu parale la vreme de nevoie și o poftea la masa lui în zile de praznic.

Popa era om chibzuit, iubit de tot satul, c'avea suflet bun, că din ce-i da Dumnezeu mai astupă și nevoile altora, iar când era vorba de răutatea oamenilor el îi judecă creștinește cu blândețe după legea învățăturilor lui Christos.

Dinu era înalt și slăbuț, cu fața palidă a școlarului silitor, fire aleasă, ascultător și blând.

Intr'o toamnă, dupăce Dinu își luase atestatul claselor primare, popa a pus pe murgu la droșcă, a dus băiatul la București și, după îndemnul unui prieten unde-l lăsase în gazdă, înscrise băiatul la liceu.

Ei și de acū începe adevărata istorie:

În București, pe strada Melodiei, într'o curte mare și frumoasă se află o casă veche boerească, cu odăi multe și iatacuri largi. Acolo stă unchiul meu Radu Peleşan, tatăl Mărioarei, iar într'o căsuță săracă și joasă, dar care străluce de o

E vorba dară numai de numărul miniștrilor aleși dintre politicieni în afară de actualele partide politice: să fie trei, doi sau unul; să fie Lukács, Héderváry și Kristóffy, ori numai unul sau doi dintre ei?

Fără îndoială, se va ajunge și în chestia aceasta la deplină înțelegere. Partidul independist nu va voi să-și primejduiască existența și viitorul de dragul unor formalități prea puțin însemnate, — mai ales când trebuie să știe ce va urma în cazul când nu se va putea ajunge la o înțelegere.

„Dacă domnii din Pesta scapă și acest prilej de-a se înțelege cu Coroana, — scrie ziarul vienez „Vaterland“, care stă aproape de moștenitorul tronului și își ia inspirațiile din anturajul viitorului monarh — vor avea să se mire cu câtă însuflețire vor primi popoarele din Ungaria numirea unui *homo regius*, care va lua în mâinile sale de fier frânele guvernului pentru a-și împlini misiunea. Și misiunea aceasta are să și-o îplinească, pe cale constituțională, încă în anul acesta. Va începe cu dizolvarea parlamentului și va publica alegeri noi. Cele trei luni prescrise de lege sunt de ajuns pentru a prepara alegerile, înlocuind — unde va fi nevoie — fișpanii, punându-se în legătură cu alegătorii. Lozinca pentru alegeri va fi: *votul universal, egal și secret*. Noul parlament nu va avea altă misiune decât să introducă acest vot universal în cel mult trei luni, apoi va fi imediat dizolvat pentru a face loc unui nou parlament ales pe baza votului universal. Nu e bărbat politic serios care să creadă că partidele coalitate ar putea să țină piept unui astfel de program... Aderenții votului universal vor nimici pe toți cei ce ar îndrăzni să se opună realizării celui mai însemnat punct din pactul încheiat la 1906...”

Rezolvirea crizei e pe cale...

REVISTA POLITICĂ.

Justh, votul universal și naționalitățile. Crima cea mai mare de care-l acuză șovinistii maghiari pe actualul președinte al Camerei și viitor ministru de interne e: că e aderent al votului universal și prieten al împăcării cu naționalitățile.

De curând, viitorul ministru de interne a făcut din nou declarații de credință politică, condamnând în termeni aspri pe toți cei ce vor să falsifice reforma electorală.

„E într'adevăr o infamie să afirmi că în Ungaria drepturile nu se pot generaliza fără știrbirea prepotenței maghiare! — a zis Justh între altele. — Iarăș și iarăș aud afirmația că votul universal e pentru noi o primejdie, fiindcă prin introducerea lui se întăresc naționalitățile. Cu neadevărurile aceste trebuie să sfârșim odată. O reformă al cărei ascuțit ar fi îndreptat împotriva naționalităților ar nimici pentru totdeauna pacea cu naționalitățile. Eu afirm și declar că reforma aceasta se poate realiza fără cea mai mică știrbire a unității statului și a ideii de stat. Sunt și eu prieten al unității statului, un prieten cel puțin atât de sincer cași Andrassy sau ori care altul. Cu toate aceste afirm că față de „agitatori“ trebuie să procedăm cu cea mai mare severitate, față de masse, însă, cu cea mai mare bunăvoință. Trebuie să ne apropiem de ele. Mă angajez să cutreer eu ținuturile locuite de naționalități și să conving popoarele că aspirațiile noastre ale Maghiarilor nu sunt îndreptate împotriva lor. Nu mai putem amâna introducerea votului universal, egal și secret. Am promis-o Coroanei și popoarelor, pe baza aceasta am primit alcătuirea guvernului. E, dară, datoria noastră să ne și împlinim promisiunea.»

Impotriva acestor declarații își ridică glasul „Bud. Hirlap“ într'un violent articol de fond, căutând să bagatelizeze toată importanța declarațiilor lui Justh, prezintându-l pe acesta drept un om care nu-și dă seama de ce spune...

Toate sunt înzadar. Soarta votului universal e asigurată.

Apponyi... trădător de patrie. Numărul apostolilor falși crește pe zi ce merge. Acum încep să se convingă și compatrioții noștri maghiari despre fariseismul politicianilor lor mari. Ziarul „A Nap“ începe, într'unul din numerele sale din urmă, cu marele iezuit Apponyi, declarându-l drept un trădător al cauzei naționale maghiare, un om care profită de toate apucăturile cu scopul viclean de a seduce pe cei din partidul independist să creadă că numai în învierea coaliției și în susținerea ei se poate afla mântuirea.

„Mai bine o sută de dușmani, o sută de Lukács László, decât un astfel de prieten! — zice „A Nap“. — Apponyi vestește atotputernicia coaliției, care zădărnicește toate aspirațiile naționale. E mai rău decât Andrassy care nu mai ține nici el la coaliție, ci dimpotrivă recomandă să se facă alegeri noi, ca să se curme odată multele tratative de prisos... Da, să se dizolve acest parlament care e plin de d'alde Apponyi, de trădători vorbăreți și cu suflet negru...”

Multe desamăgiri amare mai sunt rezervate „aspirațiilor“ maghiare, ai căror apostoli au fost toți numai niște farisei ca... d'alde Apponyi.

Sfârșitul coaliției... Coaliția partidelor cari au primit guvernul pe baza pactului încheiat la 1906 nu mai există. Desființarea ei e fapt împlinit, dupăce în consiliul de miniștri ce a avut loc Luni, miniștri-reprezentanți ai deosebitelor partide — putând să convină asupra unui plan de acțiune comun, au hotărât să nu mai încerce rezolvirea crizei, ci să ceară dela Maj. Sa desărcinarea definitivă a cabinetului.

În acest consiliu s'au făcut repetite încercări de-a menține coaliția. Dar nici planul lui Wekerle, nici propozițiile lui Andrassy și Apponyi n'au primit aprobarea lui Kossuth, reprezentantul celui mai puternic partid parlamentar și astfel desființarea coaliției a fost proclamată în mod oficial...

Lacrămi n'o să verse nimeni pe mormântul ei...

Ce va aduce viitorul? După desărcinarea cabinetului, numai trei eventualități sunt cu putință:

1. Kossuth și Apponyi trec de partea lui Andrassy. Partidul independist, în consecință, se desbină și Justh și aderenții lui trec în opoziție.
2. Kossuth trece de partea lui Justh și se apropie de Lukács.

curățenie plăcută, stă bătrânul dascăl Ilie Poideanu, gazda lui Dinu.

Amândouă casele cu curțile lor pline de verdeață și flori erau așa de frumoase că zău, par'că ar fi basm ce-ți spun.

Să vezi, unchiu meu, nenea Radu e un suflet bun, iubitor de adevăr și dreptate, ineztrat cu o cultură sănătoasă, autodidactică, prinsă în vederi largi, pătrunzătoare. E de o înțelepciune solomonară și dă niște sfaturi adevărat apostolice, de-ai crede că omu ăsta e toată ziua cu ochii în biblie sau în evanghelii. Și apoi nu-i un om care să-și încerce prisosul în jocuri de noroc sau cheltueli nebunești, cum fac bogătașii stupizi. El vară mâna în pungă cu rost și chibzuintă. Își cumpără cărți, cei mai de seamă prieteni ai lui, face călătorii pe la ferme pentru îmbogățirea cunoștințelor agricole, prin orașe cu priveliști încântătoare și muzee artistice, cari îi ascut spiritul și-i înalță sufletul. Ei, și mai presus de toate, este omul care se gândește la nenorocii pe cari îi ajută din toată inima, își iubește copiii, Dumnezeule, cu o îngerească dragoste de Christ.

Așa dar, vezi tu, un om ca nenea Radu a fost de ajuns să vadă pe Dinu așa liniștit și cuminte ca să se intereseze de el. Și când a aflat la școală că e un băiat bun și inteligent, l-a chemat la el acasă, l-a poftit în camera de lucru și, acolo singuri, i-a cercetat sufletul în toate culele, l-a sfătuit părintește, l-a ajutat și

l-a recomandat Mărioarei ca prieten bun de joc și de studiu.

Și s'au înțeles copiii și se iubiau în tăcere îngerește. Și nu mă miră cum de și-au unit mai târziu sufletele în iubirea cea caldă, senină, așa cum nu cred să mai fi înflorit vre-odată pe câmpul dragostei iubire și cum deasemenea nu cred să fie pictor, sculptor, poet sau muzicant, care s'o fi cântat așa de simplu și așa de sublim. De șapte primăvere, aveau aprinsă în suflete iubirea sfântă. Și dela o vreme încoace puține zile au trecut ca ei să nu se întâlnească, ca mâinile lor să nu se atingă, ca ochii lor în priviri dulci să nu-și spună cât se iubesc.

Unde petreceau ei, eră sfânt locul de iubire. Ea își inecă tot focul dorului sufletesc pe clape de pian, iar el o diviniza în versuri inspirate din ochii ei îngerești, în care cetea poema sublimă a dragostei eterne și i încunună capul cu albastrele — flori, cari îi plăceau așa de mult.

Acel amicul privi din nou cu duioșie floarea prinsă de pe cămașa de spumă a unui val, rătăcită sărmana cine știe cum, își întoarse privirea spre orașul îndepărtat în care incolțeau luminile și în vreme ce Ismail îndreptă barca spre port, Florin pironi ochii în lumina fantastică ce o răsfrângea fanarul aprins al bărcii pe sânul mării ce palpită ușor, ca și când ar fi vrut să dovedească în acea lucire stranie, pe cari o au apele luminate în noapte, o umbră sfântă a unor

vremi apuse de curând. Oftă îndurerat, vârgându-i obrazii două lacrimi, sărută floarea ca pe o icoană și o aruncă cu un gest de sfîntenie în valurile ce o spulberară fără milă ca și iubirea nenorocită ce-i inecase amintirea.

Urmă o tăcere de liniștire și de a respecta par'că momentul evocător în care nu se azeuă decât suspinul undelor ca un cântec romantic de îngropare, apoi se auzi iarăș vocea lui Florin, care luase un accent atât de duios, că părea acum că în el vorbește un alt suflet mai trist, mai chinuit.

„La început firul tainic ce le impletise sufletele nu-l știam decât eu. Și avuseseră bieții încrederea să-mi desvăluie multe din secretele lor, pentrucă mă iubeau, pentrucă își puseseră în mine toată nădejdea unei prietenii curate. Mai târziu, însă, pe când Dinu se dusese la Lehin să-și vadă pe ai lui, marea lor iubire fû aflată în toată goliciunea și de nenea Radu și de părintele Nicolae, din două scrisori cari și le trimiseseră tinerii și care scrisori picaseră cine știe cum sub ochii bătrânilor.

Dinu iscăleă: Dor, poate de dorul ei, și-i vorbea așa de frumos de maică-sa, de părintele Nicolae și de fata lui Licuța, care îl primiseră bine, care nu știau ce să-i mai facă, cocoloșindu-l ca pe un bolnav, punându-i perne moi pe scaune, dându-i să mănânce din farfurii smălțuite, cu linguri de fer; și câte nu spunea de sărmanii

3. Kossuth și Justh se înțeleg, dar refuză să stea de vorbă cu Lukács.

Mai probabilă e eventualitatea a doua. Convingându-se că orice încercare de-a rezolvi criza împotriva intențiilor Coroanei e zadarnică, Kossuth și Justh vor căuta să se înțeleagă cu Lukács, părăsind atitudinea lor rigidă de intransigență kossuthistă.

Declarațiile ce le-a făcut Lukács în clubul liberalilor de-odinioară confirmă și ele că altă eventualitate nu există pentru partidul kossuthist.

„Coaliția n'a reușit și nu va putea reuși să rezolve criza! — a zis între altele Lukács. — Regele, prin urmare, va fi nevoit să desrădăcineze în mod definitiv cabinetul coaliționist, ceea ce se va și întâmpla peste câteva zile. Numai două eventualități mai rămân apoi: sau voi ajunge la înțelegere cu partidul independist, sau se va zădărnici înțelegerea. În cazul acesta din urmă Regele va fi nevoit să numiască un guvern alcătuit exclusiv din aderenți ai transacției dela 67, autorizându-l să caute să-și câștige partid... Eu, deocamdată stau în așteptare: sau Kossuth se va apropia de mine pentru a relua tratativele, sau voiu primii eu îndrumări să fac pasul acesta. Un lucru, însă, e cert: *Regele necondiționat va hotărî acum, căci rezolvirea crizei nu se mai poate amâna...*“

Sfârșitul săptămânii va aduce limpezirea definitivă a situației.

Audiența lui Wekerle. Marți, la ora 1, ministrul-președinte Wekerle a fost primit în audiență de către Maj. Sa. Wekerle a adresat Maj. Sale rugămintea să fie definitiv desărcinat dimpreună cu întreg cabinetul său.

Maj. Sa i-a acordat desărcinarea, dar l-a rugat să mai stea câteva zile până la numirea noului guvern.

Protestări contra vizitei țarului în Franța.

După întâlnirea cu împăratul Germaniei, Țarul Rusiei a hotărît să viziteze și Franța, plecând cu un vapor rusesc în portul de la Cherbourg. Vizita aceasta nu e salutăată cu bucurie de toți Francezii. Așa se anunță din Cherbourg, că consiliul municipal din Equeurdreville, de lângă Cherbourg, compus în cea mai mare parte din lucrătorii arsenalului, a protestat în contra vizitei țarului Rusiei la Cherbourg, invitând populația orașului să se abțină de la orice manifestație de simpatie pentru țarul Nicolae.

Țărani, naivi, în ale căror suflete scânteia atâta bunătate. Apoi îi spune că a terminat frumoasa lui nuvelă „Alida“ în care se oglindea sufletul Mariei și în al cărei cuprins încheie nenorocirea unei fete de peste Prut, ce-și pierde iubitul, un moldovean voinic și frumos care e împușcat de grăniceri ruși, tocmai atunci când voia să fugă cu ea în țară; și la urmă de tot îi amintează în cuvinte alese și de iubirea lor dragă.

Tatăl Mărioarei a văzut cuprinsul scrisoarei, a cetit încă mai mult printre rânduri și n'a zis nimic. Găsea firească iubirea lor, de altfel bănuită de mult și, drept să-ți spun, acum această descoperire i-a limpezit mintea de gânduri indoelnice, i-a încălzit sufletul de o nemărginită bucurie. Ar fi fost prea fericit ca Maria să fie odată nevasta lui Dinu — suflet cu simțire puternică, cu gusturi artistice, care ar fi înțeles fericirea cu totul altfel decât un neisprăvit de fecior din lumea mare, care s'ar fi însurat pentru bani și a cărui fericire i-ar fi fost îndeplinirea dorințelor. Ii eră teamă de ei, pentru că cunoștea bine societatea și știa plăcerile lor stupide, cari fără voie par'că le vedeă acum trecându-i pe dinainte ca pe o pânză de cinematograf: curse de cai, femei, echipaje, Nizza, Paris, politică, club și joc de cărți.

Dar din nenorocire nu aceiaș bucurie încălzit sufletul părintelui Nicolae, care din scrisoarea Mariei iscălită „Alida“ și-a văzut visul

CRONICA EXTERNĂ.

Înțelegere ruso-germană. Reprezentantul biroului telegrafic Wolff pe escadra imperială a primit din locul competent comunicațiunea următoare:

„Intrevederea dintre împărații Nicolae și Vilhelm este o nouă probă despre relațiunile de amiciție tradițională și cordială, cari există între cele două case domnitoare și personal între cei doi suverani. Aceasta rezultă în mod văzut din toasturile schimbate.

În convorbirile dintre oamenii de stat, cari au însoțit pe Maiestățile Lor, au fost firește atinse diferite cestiuni politice pendinte.

S'a constatat cu această ocaziune, că între Rusia și Germania nu există în privința acestor cestiuni opinii contrastante și că se dorește în mod sincer de ambele părți a se urmări și a se întări bunele relațiuni. S'a recunoscut în acelaș timp că aranjamentele internaționale la cari iau parte Rusia și Germania nu sunt deloc împotrivitoare acestor bune relațiuni și că amândouă împărățiile se unesc în silințele de a da o deslegare pacinică oricărei cestiuni politice, care ar putea să ia naștere.“

Bombardarea unui vas englezesc de către Ruși. Zilele trecute, un vas englezesc a fost bombardat, din greșală, în apele finlandeze, suferind pagube însemnate.

Cu toate că presa engleză s'a ferit de-a exagera cazul bombardării, totuș s'au găsit ziare, care deși prietenoase cu Rusia au crezut că e de datoria lor să atragă atențiunea asupra noului incident, ce evoacă în minte regretabilul incident de când cu bombardamentul tot al unui vas englezesc de către escadra lui Rosdenswensky, în timpul războiului ruso-japonez. Ziarele engleze în chestiune, recomandă ofițerilor ruși de marină să facă o cură de apă rece. Ziarul „Globe“ scrie că așa se pare că între ofițerii de marină ruși sunt și de aceia cărora n'ar trebui să li-se dea pe mână tunuri.

Cazuri de aceste nu trebuie însă să se mai repete, căci marina engleză își va pierde în cele de urmă răbdarea față de ofițerii ruși atât de isterici. Până acuma norocul rușilor a fost că ei au bombardat vase engleze de simpli pescari, dar când li-se va întâmpla să dea peste

un vas militar, atunci are să le meargă rău. Pentru cazul de față Anglia se va mulțami cu o scuză și despăgubire, dar ofițerii ruși să nu mai continue a-și răcori nervii, împușcând englezii desarmați, pentru că are să li-se întâmple lucruri neplăcute.

Chestia cretană. În ziua de 12 Iunie ambasadorii turci pe lângă puterile protectoare a Cretei au cerut să nu se retragă trupele străine din insulă, dând a înțelege că o astfel de măsură ar însemna aproape o anexare a Cretei din partea Greciei.

Rusia a răspuns că cererea Turciei este contrară angajamentelor luate de puteri, în ceea ce privește retragerea trupelor și că, dealtfel, se discută actualmente între puteri soarta Cretei.

Răspunsuri analoage ar fi fost dat și celelalte puteri protectoare.

De altă parte, camera turcă a votat urgența asupra unei interpelări a cinci deputați, adresată ministrului de externe cu privire la proiectul de evacuare a Cretei de către trupele străine.

În fine, asociațiunea de curând făcută la Constantinopole pentru apărarea drepturilor patriei, a votat o serie de moțiuni destinate a fi comunicate porței și tinzând a restabili suveranitatea efectivă a Turciei în Creta.

În ce privește guvernul turc, se zice că ar fi ferm decis să adopte o atitudine energică în chestia cretană.

Fără să se dedă la nici o provocare, Turcia pare gata a întrebuiți toate mijloacele, chiar militare, de a împedeca, după evacuarea trupelor internaționale, o modificare oarecare a statului Cretei.

Scriitorii și teatrul.

Ziarele anunță că dl I. Al. Brătescu-Voi-nești, prozatorul liniștit, în opera căruia se oglindește mai ales viața monotonă a orașelor de provincie, — a scris o piesă de teatru, de care se zice că e foarte mulțumit dl Pompiliu Eliad, directorul general al teatrelor și fostul coleg de școală al autorului. Așa dar, încă unul din scriitorii buni ai României, încearcă să câștige perfida glorie a rampei. Și aceasta nu poate decât să bucure pe cei cari iubesc teatrul românesc, și mai ales, pe cei cari s'au plâns de indiferența scriitorilor față de scenă.

Și-a hotărît părintele să vie la București să-și dea ultimul examen și-apoi să vie la țară, stăpân pe avutul lui, lângă Licuța care-l așteaptă iubitoare, lângă bătrâna lui mamă care se topea de doru-i și lângă toți acei cari îl iubesc.

Dinu l-a ascutat ca pe un Dumnezeu și n'a zis nimic: dar în sufletul lui se pregătea o luptă — lupta titanică a geniului iubirei împotriva a tot ce i-ar fi stat în cale.

Curând dela întoarcerea lui Dinu în București, Maria îmi trimise o scrisoare la Ploiești, unde suplineam o catedră de desen, și mi-se plângea că Dinu stă toată ziua închis în casă, că se fereă de a-și întâlni privirile, că unchiu e foarte abătut și că ea e o ființă nenorocită.

Acestea mi le-a spus în câteva rânduri scrise tremurat. Erau întâiele ei cuvinte scrise cu durere și din a căror psihologie se desvălea un suflet sbuciumat — sufletul Mariei; iar peste câteva zile primesc alta dela Dinu, pătată de lacrimi. Pe-a lui o am aci și iată ți-o citesc. Să vezi câtă simțire și ce stil! Se cunoștea că avea suflet de poet:

In 28 Mai 1907. București.

„Florine iubit,

În seara ceea ca niciodată m'am simțit nebun, nebun de fericire... Un flutur' de vânt mi-a adus miros amețitor de teiu, m'a îmbătat și 'n beția sfântă am zărit imaginea chipului ei lângă părau, așa cum am văzut-o odinioară la Râșnov: năltuță, cu mijloc sub-

Scriitorii și teatrul! Fără să fie un paradox, această împerechere de vorba e cam nepotrivită. Firi contemplative, scriitorii noștri — în majoritate ardeleni și moldoveni — n'au ca notă dominantă în operele lor, — mișcarea. Singur dl Delavrancea trădă pe autorul dramatic, prin stilul său nervos, energetic și prin fantezia sa neastâmpărată. Dar și d-lui Delavrancea i-s'a spus că în „Apus de soare“ n'a făcut o piesă de teatru ci un poem istoric. Ceilalți scriitori, meșteri în descrierea unui peisagiu câmpenesc, a unei căsnicii plictisitoare, a unei stări sufletești chiar, nu strălucesc prin vioiciunea dialogului și prin imaginația lor. Și acestea sunt în primul rând calitățile cari se cer unui autor dramatic. Afară de dl Caragiale, ceilalți fruntași ai literaturii noastre s'au ținut departe de teatru, în izolarea distinsă a omului care-i foarte mulțumit de arta sa. Pentru scriitorii români, teatrul pare o meserie ușoară și o artă inferioară literaturii pure. E ceva din prejudecata burghezilor împotriva actorului. În majoritate moldoveni și ardeleni, locuind foarte mulțumiți în sânul familiei, la poala munților, îndrăgostiți de taina bălților și a inserărilor, — scriitorii noștri au stat departe de viața reală, — aceia cari încrucisează patimi, caractere și ridică problemele filozofice de care e atâta de săracă literatura românească. Dl Pompiliu Eliad, în laudabila d-sale grabă de a avea o literatură dramatică originală, s'a adresat scriitorilor de seamă ai noștri, a primit făgăduiala lor și acum își freacă palmele, probabil. Iar scriitorii, foarte increzători în puterile lor, s'au pus pe lucru. În curând vom avea drame și tragedii cum n'am mai avut. Fruntașii poeziei și ai nuvelei au cedat în fine și, coborându-se sub demnitatea lor, numai ca să servească arta română, — vor face, dragă Doamne, teatru. Că pentru asta se cere un anumit temperament și o educație specială, — simpaticii măștri nu se gândesc.

Ei s'au născut la umbra codrilor și și-au petrecut tinereța visând pe iarba livezilor cu mâinile încruciate sub cap, cu ochii la cer. Piese de teatru n'au prea cetit, fiindcă nu e nimic mai plictisitor decât să cetești piese de teatru. La teatru nu s'au dus decât așa, când venea câte o trupă în târgul apropiat, — și atunci, bunul lor simț s'a indignat de jocul cabotinilor. Incet-încet li s'a strecurat în suflet o aversiune ciudată împotriva a tot ce are a face cu scena.

În nuvelele lor au evitat întorsăturile neașteptate, ca să nu fie prea „teatral“. Ați remarcat că din toată literatura noastră nuvelistică nu sunt multe bucățile pe cari să le puteți povesti altuia, bucățile cari să aibă o acțiune pasionantă? Aceasta decurge tot din teama de a nu fi „prea teatral“.

În schimb, simpaticii măștri și-au indosat operele cu adjective și descriții. Literatura noastră e foarte săracă de verbe. Și în teatru, adjectivul n'are ce căută, căci acolo domnește verbul. „Analizele psihologice“, descrițiile și alte vechi mobile ale pașnicei noastre literaturi, nu-și au locul decât în podul unui teatru. Ne scoatem pălăria în fața dlor Brătescu-Voinești, Sadoveanu, Sandu-Aldea, Gârleanu, Agârbiceanu și alți fruntași ai prozei române de azi, dar nu sperăm să ne dea opere dramatice remarcabile. Teatrul nu cere contemplațiune, și nu e nici o înșirare de amănunte subtile, de fraze rotunzite, de observații și înflorituri artistice, cari trec neobservate de spectatorul care vrea emoții puternice, deslănțiri violente și surprize. Maurice Donnay, autor dramatic de mână întâia, a scris anul trecut o piesă de o mare valoare literară, *La Patronne*, piesă care tocmai de aceea a căzut. Problema e interesantă, caracterele foarte bine reliefate, limba admirabilă, — dar nu e mișcare, nu e invențiune. Henri Bernstein nu e un literat, dar e un mare autor dramatic. El și-a făcut o educație artistică numai în direcția aceasta, ca și Sardou, ca și Capus, ca și ceilalți fruntași ai teatrului modern. A amestecă teatrul cu literatura, — înseamnă a fi sau actor în versurile tale, sau poet în drame. Și în amândouă cazurile, nu vei fi făcut operă durabilă.

Înainte de a se jucă „Apus de soare“ al lui Delavrancea, dl Vlahuță — singurul mare scriitor al nostru, care alături de dl Ion Gorun, n'au scris teatru și care nu ne-ar surprinde scriind o dramă bună — îmi laudă noua lucrare a dlui Delavrancea. Mi-am permis să întreb dacă „Apus de soare“ are calități scenice. Dl Vlahuță a ridicat umeri cu gestul său familiar și mi-a răspuns că d-sa nu se pricepe în chestii de teatru.

În „Apus de soare“ dl Delavrancea are câteva scăpări din vedere, de cari un contact mai des cu teatrul l-ar fi scutit. Actul III și IV nu sunt sfârșite cum trebuia. Publicul cere „lovitura de teatru“. Când, în actul III, Stefan-cel-

mare incununează pe fiul său Bogdan ca domn al Moldovei și Ingenunchiază în fața lui, cortina trebuie să cadă brusc. Momentul e mareț și nu trebuie turburat de acea rostogolire a lui Ștefan, făcută de dragul frazei de la urmă „Nu, n'a apus încă soarele nostru!“ În actul al patrulea, momentul culminant e intrarea lui Ștefan după ce-a ucis pe Ulea. Agonia domnului e penibilă și impacientează publicul, diluând efectul dramatic al intrării.

Și dacă dl Delavrancea, pe care critica literară îl indemnase să scrie teatru, dl Delavrancea care e cel mai mare orator al nostru — frate bun deci cu oamenii de teatru — n'a răușit să facă o complectă lucrare dramatică, — cum să nu surăzi când vezi ce curte li-se face din partea iubitorilor de teatru scriitorilor celorlalți? Cum să nu surăzi, amintindu-ți faimosul discurs al dlui Iorga, care încredință camera că dnii... Iosif și Sadoveanu ar putea face drame strașnice dacă ar fi „încurajați“? Dl Iorga, care nu se duce niciodată la teatru, se laudă odată că ar putea face o piesă pe zi. D-sa crede, acelaș lucru și despre ceilalți redactori de altădată ai „Sămănătorului“. Acelaș lucru îl crede probabil, și dl Pompiliu Eliad. Fericită credință!... Cu timpul însă, optimiștii de azi o să cadă pe gânduri. Cei cari socotesc teatrul ca un mijloc să mai câțige ceva parale și ceva glorie la rampă, — or să se reîntoarcă la moșnegii din nuvelele lor și la funcționarii sentimentali, în mijlocul cărora se simt atât de bine. Vor veni și cei cari știu să facă drame, ceva mai târziu. Și aceia nu vor fi temperamentele liniștite, cari și-au petrecut tinerețea în reverii leneșe, pe malul gârlelor poetice din Moldova. Vor fi copiii orașelor, — cei cari la zece ani se țineau pe stradă după vr'un actor celebru, cei cari pândeau și se înghesuiau la ușa galeriei ca să răsbească mai curând, cei cari s'au strecurat prin porți tainice pe scenă, s'au ascuns printre culise și, cu inima svâcnind de teamă, au văzut pe actori învărtindu-se în focul unei repetiții, cei cari din teatru și-au făcut un ideal suprem.

Căci nu o artă inferioară e meșteșugul dramei, ci arta care le împreună pe toate. Așa a spus d'Annunzio. Iar Nietzsche ar fi zis:

„Poetul șade pe pământ și privește în sus, spre stele. Iar autorul dramatic s'a înălțat la stele, — și de acolo privește pământul!...“

Paris, 18 Iunie 1909. Victor Eftimiu.

țire, strâns cu-o cingătoare de mătăasă, cu sânul plin pe care stă plecat așa de frumos capul ei încununat cu albăstrele.

Și apa, șireata apă, îi furase chipul și mă nciudasem, că n tremurarea ei părea că-o mângăie pe păr, frumosul ei păr, pe ochi, ochii ei căprui, pali ca frunzele de toamnă, pe mijlocul ei, pe picioarele ei goale pe cari le sărută colțul apei furis.

Și, Doamne, e atât de frumoasă, de bună și cuminte. De ce, de ce Van Dyck nu te-ai născut mai târziu, acum în vremea noastră. Cu ce dragoste ar fi cercetat-o privirea ta de adevărat artist și penelul tău cu ce gingășie i-ar fi prins icoana prin neîntrecutul tău culor dătător de viață.

Iat-o, iat-o cum se pleacă mlădie ca o salcie pe apa guralivă. Al minune, minune Dumnezeule, o să mă nebunești cu-atât noroc. O floare, ca și ea o floare, s'a desprins din bogăția părului ei și a picat în apă. A vrut s'o ridice dar undele au dus-o la vale răsând. Am alergat, nebun am alergat și i-am pândit calea la punte. Am prins-o și-am sărutat-o. E din părul ei, din părul ei care mângăia când o sărutam furis.

Un cânt duios, fermecător de duios mă deșteaptă. E ea, dar unde-i? Nu, totul a fost vis — vis amăgitor. Iată pe măsuta de lângă pat îmi stă deschis „Geniu Pustiu“.

O!... vis, de ce n'ai fost fără sfârșit? Dar ce văd, iar visez ori e adevărat? De unde atâtea albăstrele pe fereastră, pe podele!... De bunăseamă le-a aruncat cineva, dar cine? și de ce tocmai acum?

Am stat înaintea lor smerit, ca adevăratul creștin în fața icoanei. Am vrut să le ridic, dar mintea mea rămase încurcată în gânduri, nebun de dorul dragostei, pe când un răs, răs ingeresc, împede ca sunetul unui clopoțel de argint, răsună undeva, aproape. Și ca un ipnotizat, nedându-mi seama în fiorii dragostei, sării prin fereastra deschisă, împrăștiindu-mi vederea cercetător prin tufe de liliac, să dovedesc glasul ceta de pasăre măiastră.

„Cucu“ — făcu așa de dragălaș și-reata să prind eu de veste, și se agăță ușurei de gâtul meu, iar eu nebun îi apucaii mijlocul și i sărutai mâna aproape de cot, cum îmi venise mai bine.

Maria își trecu mâna prin părul meu și mă sărută pe frunte, pe ochi și pe gură, așa, cum numai fetele știu să sărute.

Și ne așezarăm apoi frumos pe-o bancă, sub teiul înflorit, să ne urzim în farmecul dragostei firul vrăjit al iubirei dintâi.

Dar pe când stam îmbrățișați ca doi feți-frumoși din poveste, în privirea lunii care ne mpletea cununi de raze, și ne sărutam și ne juram iubire până la cea din urmă scânteie de viață, atunci, după hambarele pustii din fundul curței, cobîi așa de trist un glas de cucuvae, încât luna s'a ascuns în nori, iar Maria, dulcea mea Marie, a tremurat de groază și a plâns și-am plâns și eu, în neștire, ca de nenorocirea altora.

Să fie oare o presimțire rea?

O! Doamne, întâmplă-se orice, iubirea mea va sparge și ziduri de fier.“

Aci se sfârși scrisoarea pe care Florian o strânse cu îngrijire ca pe un lucru rar și neprețuit, urmând trista povestire:

— „Dinu și-a dat examenul și a plecat la Lehlin, lângă Licuța, fata părintelui, care îl aștepta iubitoare, lângă maica lui dragă, care se topea de doru-i.“

Maria a venit aci în Constanța cu mătușa mea. Cum o ducea Dinu la țară, nu știu; Maria, însă, suferea grozav.

Iar într-o noapte Maria, nu știu cum, avu o neliniște, care o ținu deșteaptă cu mintea pierdută în visuri de rea presimțire. Și, înfășurându-se într'un șal, deschise fereastra pentru a privi impresionistul tablou al mării agitate. Valurile se frământau cumplit în noapte, iar vuetul lor părea o simfonie ciudată adusă din necunoscut.

Și toate acestea își închipuiau că le vede numai ea și farul dela Tuzla, care deschidea din când în când un ochiu de uriaș, spion pe întinsul sbuciumat al mării.

Târziu, când răcoarea umedă a mării o pătrunsese, a vrut să se culce, dar un cântec de adio, trist, nespuse de trist, ce se desluși sub fereastră, o ținu nemișcată cu mintea ațintită.

În durerea acelu cânt a recunoscut sufletul lui Dinu și a ieșit ca o nebună afară, dar n'a găsit pe nimeni.

„A fost adevărat? A fost un vis sau o părere?“ Aceste întrebări au muncit mintea sâr-

ECONOMIE.

O societate română de asigurare.

Lipsa unui institut de asigurare al nostru și pentru trebuințele noastre se simte tot mai ardent. E și firesc, că ajunși independenți de sub tutela băncilor de credit străine, să tindem a ne emancipa și pe alt teren financiar-economic, cum este instituția apartă a asigurărilor. În această direcție însă, credem că nu e suficient, dacă vom lansa simplamente un apel de subscripție, copiind vre-un model de bancă străină de asigurare din patrie sau din afară. Dimpotrivă chestia întemeierii societății române de asigurare va trebui bine studiată, și anchetată mai întâi prin factori pricepuți, înainte de a i-se putea da o soluție potrivită. De aceea credem, că și consfătuirea dela 12 crt. acelor 9 fruntași din Timișoara, deși condusă de cele mai bune intenții n'a putut produce altceva decât o surprisă în loc să ne dea ceva concret și real.

Un lucru bun însă s'a făcut prin convocatorul dela Timișoara. Anume s'a pus iarăș pe planul prim discuția publică asupra băncii de asigurare românești, care de aproape un an încetase. Să nu se creadă însă că în cercurile, care singure vor fi chemate se rezolve afacerea aceasta nu s'ar fi lucrat nimic de atunci încoaci. Organul „Solidarității“ din Sibiu ne-a vestit în mai multe rânduri, că chestia e în studiere prin oameni competenți în materie, și lucrarea se continuă. Iar acum din nou „Revista Economică“ ne asigură, că „rezolvarea chestiunii rămâne și mai departe în grija direcțiunii „Solidarității“. — Prin urmare impaciența unor sau altor cercuri, mai mult sau mai puțin interesate în cauză, ar fi neoportună până ce „Solidaritatea“ nu și-a spus cuvântul din urmă. Factor mai competent ca uniunea băncilor noastre de credit atât cât privește partea morală cât și materială, nu vom putea găsi. Căci se nu se uite că punerea în lucrare a unui aparat difil, cum îl reclamă fondarea unei societăți de asigurare atârână în prima linie de un bun capital intelectual și de mari fonduri de garanție, ca opera să reușească.

Se tractează de o întreprindere mare cu un cerc de operațiune vast, și considerații regionale sau chiar locale nu încap în cadrul executării planului proiectat. Pentru acuirea capitalului necesar de acții, care dacă e vorba să reușim, trebuie să fie necondiționat de $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ milioane, banii particularilor nu vor putea fi atât de ușor anga-

manei fete o noapte întreagă de chinuri indoelelice.

A doua zi un pescar împraștie în oraș o veste tristă: Un tânăr necunoscut care plângea tremurând de frig pe malul mării, i-a dat o scrisoare fără adresă și fără să mai zică un cuvânt măcar, se aruncă în valurile care-l înghițiră lacome, mugind îngrozitoare.

Iar cuprinsul scrisoarei pe care a cumpărat-o foarte scump nenorocita mea vară, sună:

„Mor iubindu-te Mario.“

Barca ajunsese la far unde debarcarăm. Acolo găsirăm o frumusețe de fată îmbrăcată 'n negru, care aruncă buchete de albastrele 'n mare. Ne apropiarăm de ea fără să fim văzuți. Pe fața ei senină nu se cunoștea nici o umbră de durere... dar cine poate cunoaște durerea unei nebune?

Și-atunci o auzirăm pronunțând: „Și Maria a murit, Dinule, a murit odată cu tine. Acum sunt Alida, nenorocita Alida — acum sunt Dor-Alida...“

Soarele se 'necase 'n mare, cuprinsul se umplu de tristeță, iar valurile boceau, boceau...

1909.

P. G. Cătunaru.

jați, dacă cu o bună parte, sau cu cel puțin jumătate din fondul de întemeiere nu vom fi garantați prin o forță capitalistă absolut solventă și sigură. Iar forța noastră capitalistă azi rezidă în capitalele băncilor noastre de credit, și a instituțiilor noastre de cultură. În alte țări la toate întreprinderile în stil mare de regulă statul subserie partea cea mai mare din capitalul de fondare; așa s'a făcut de pildă la „Banca Națională a României“ și la „Cassa Rurală“. La noi în țară, precum știm prea bine, lucrul stă altfel pentru noi Români. Singurul nostru sprijin e deviza noastră „prin noi înșine“. De aceea credem, că aderând cu toții la inițiativa luată prin direcțiunea „Solidarității“, să nu ne impacientăm, ci să așteptăm avizul ce ea ni-l va da la timpul său, rămânând ca la executarea planului capitalul privat să coopereze în măsură cât mai mare. Ce privește șansele de reușită, credem că putem face un prognostic favorabil, fiind date indiciile cele mai bune pentru viitorul societății. Prosperarea băncilor noastre de credit în cei din urmă 30 de ani ne dovedește, că la poporul nostru există spiritul de cruțare și de prevedere. Și pe ce altceva se bazează asigurările decât pe o cruțare sistematică și pe principiul de prevedere?

Dacă băncile noastre de credit au învățat poporul nostru să cruțe peste tot, banca de asigurare îi va învăța la ordine și punctualitatea în chiverniseală, desvoltându-i simțul de prevedere pentru loviturile năprasnice ale sorții. Credem deci, că poporul nostru este deplin matur ca să îmbrățișeze cu pricepere noul fel de economii.

Dacă poate încă nu a pătruns poporul perfect noima asigurărilor, societățile străine s'au îngrijit și se bat se pătrundă cu prisosință la punga țărânului român cu mult succes. O statistică făcută cu scopul de a eruă până la ce grad a ajuns poporul nostru a beneficia de instituția asigurării deja până acum n'ar fi tocmai anevoioasă și foarte instructivă. Un circular confidențial adresat numai reprezentanților români de pe la diferitele societăți de asigurare streine, ne-ar putea lămuri în cifre câți bani românești se varsă la ghișeurile băncilor de asigurare an de an.

A doua întrebare ar fi: avem forța numerică pe care să ne putem baza, cunoscut fiind, că asigurarea numai atunci prosperează, dacă operează în cadru vast pe baza principiului cifrelor mari. La aceasta întrebare încă credem să putem răspunde afirmativ. Făcând o comparație cu România, unde la 7 milioane locuitori operează 6 societăți de asigurare, dintre care 3 au ajuns deja la rezerve de peste 20 milioane, e de admis că cele 3 milioane ale noastre vor reuși să susție o singură bancă de asigurare românească. Este adevărat, că asigurările de foc în România se repartizează în bună parte asupra marilor proprietari, cari sunt buni plătnici și achită premii mari pentru asigurările recoltelor bogate și a proprietăților lor rurale și urbane.

Noi la proprietari mari nu putem conta, afar de bunurile instituțiilor noastre de cultură. Orașe încă nu avem, și deci în categoria riscurilor de clasa întâi, cari aduc prime mici, însă la cari și pagubele sunt sporadice, nu vom putea acuirea afaceri prea numeroase.

În schimb țărânimea noastră e superioară celei din România, și afacerile mari vor fi suplinite prin transacțiuni mai mici însă mai numeroase. Prin aceasta distribuția riscurilor e mai favorabilă. Căci o pagubă la o asigurare mare poate consuma o sumă, care la asigurări mici ajunge la lichidare numai în cazuri de focuri catastrofale, unde incendiul mistue un sat întreg.

Asigurările noastre vor fi și intratât mai avantajose, că nu vor reclama atâtea reasigurări ca asigurările mari de foc, cari se fac în paușal, și cari consumă o bună parte din câștig, chiar înaintede daună.

Calitatea riscurilor nu va fi pretutindenea cea mai bună la economii noștri rurali, clădirile solide țărănești făcând cel mult 50%.

Dar să nu se uite, că societatea de asigurare va da impulsul la clădirea de edificii mai solide ca

până aci. În schimbul premiilor mai urcate pentru clădirile slabe de azi, societatea putând despăgubi pe daunați cu bani gata îi pune în situație ași face clădiri solide în locul celor slabe. Și cum societatea este creată pentru viitor, tot viitorul ne va arăta efectele bune, ce ea va avea asupra îmbunătățirii stărei materiale a popoului întreg.

Avem însă în schimb bisericile, școlile și instituțiile noastre de cultură cari ne dau riscuri de prima clasă. În sfârșit, că nu e lipsă la noi de material de asigurat, ni-o dovedește mai bine lupta de concurență ce se dă azi între diferitele societăți de asigurare străine — pe spatele noastre!

Apoi ramul cel mai sănătos și mai sigur de asigurare, asigurarea vieții mai bun material nu poate găsi ca la noi Români. Concurența internațională deja caută improspetarea stocului de asigurări pe viață prin acuișii între Români. Căci e cunoscut, că mortalitatea la noi este din cele mai favorabile.

Abstractie făcând de copii, cari la noi mor neamnat mai mulți ca la alte neamuri, încolo atât țărânimea cât și clasa cultă dela orașe se distinge prin o sănătate exemplară, care dă de rușine cele mai celebre tabele de mortalitate, alcătuite pe observații făcute la clasele degenerate din țările occidentale.

Iar principalii factori, cari la o societate de asigurare determină câștigul sunt: 1. submortalitatea, 2. plasarea capitalelor cu dobândă mai bună ca cea luată de bază la calcularea primelor, și 3. economia făcută la spesele de administrație.

La primul factor putem conta cu siguranță în împrejurări normale. Abstractie făcând de cazuri de epidemii, mortalitatea nu va ajunge limita extremă niciodată. La al doilea factor, la plasarea cu avantaj de dobândă încă suntem în situație mai favorabilă ca societățile streine.

Căci se știe, că primele moderne se calculează pe baza unui etalon de $3-3\frac{1}{2}\%$. La noi dobânda la depuneri însă se menține încă la $4\frac{1}{2}\%$ și chiar 5% . Avem apoi scrisurile fonciare ale „Albinei“ cu $4\frac{1}{2}\%$, cari sunt garanțiile cele mai potrivite în conformitate cu § 456 al legii com. ung. În înțelesul aceluiaș articol de lege putem plasa rezervele în împrumutări pe polițele proprii de asigurare, la cari în privința dobânzii încă suntem în avantaj, luând de bază chiar numai o dobândă de $5-6\%$.

Al treilea factor, economia administrației depinde bine înțeles de talentul de chiverniseală al administratorilor. Să sperăm că vom găsi la conducere bărbați vrednici, cum am avut și avem și azi conducători ireproșabili la băncile noastre și la instituțiile noastre de cultură.

Restă se mai atingem chestia funcționarilor. Se aud adeseori oftări, că „nu avem oameni!“ Va fi adevărat, că nu avem oameni, deoarece nu avem nici bănci de asigurare ale noastre.

Cum însă nici despre băncile de credit nu se poate spune că ar fi avut oameni la început, și totuși i-a găsit, nu e de presupus că pentru noua instituție se nu să poată forma și oameni noi. Nu se specializează nimenea pentru o carieră, pentru care îi lipsește terenul de activitate. Indată ce însă acest teren s'a deschis, este natural că se vor găsi și între noi puteri de muncă cari să se dedice cu drag serviciului pentru banca de asigurare română. Școala noastră comercială va trebui se pue pond mai mare pe studiul asigurărilor ca până aci. Vor trebui chiar și mici jertfe materiale, acordându-se burse pentru studii teoretice și practice de branșe. Lucruri, cari toate le-au făcut și alte institute, până ce și-au format bărbați-conducători. Având odată pe aceștia, lucrarea va merge înainte și la noi. Depinde de norocoasa alegere a conducătorilor ce vom ști face. Până acum în fruntea băncilor noastre și a instituțiilor de cultură fiind conduși de un optimism sănătos am ales oameni, în cari nu ne-am înșelat. În cazul de față pesimismul ni-ar fi cel mai rău sfătuitor, dacă e vorba să mergem înainte!

„Un simplu poet“...

De Ilie Marin.

Mi-a rămas în inimă un crâmpeli de conversație, pe care am purtat-o odată cu o persoană mai în vârstă și îmi răsună și acum în suflet. După ce am împărțit Europa după bunul nostru plac, făcând „politică înaltă“, după ce am descusut fir de fir nenorocita noastră stare politică și am căutat să prevestim de unde se vor ivi razele unui soare mai cald pentru noi, am început — lucru foarte firesc — să comentăm și starea noastră culturală.

Căutam „oameni“ în amintirile noastre, după cum căută Diogene un „om“. Fiecare găsește câte o notă caracteristică, vrednică de remarcat, la unul, la altul, și ne bucurăm, când erau observațiile noastre aceleași, căci ne ziceam: N'am greșit. Dacă a mai făcut constatarea aceasta cineva, trebuie să fie ceva adevăr într'ânsa. Toate bune. În decursul conversației noastre însă, după ce trecuserăm la alte întrebări, am auzit o vorbă, care m'a durut. Am desprins-o din mijlocul tovarășiilor ei și o scriu aici. O scriu, fiindcă e asemenea unei buruieni nefolositoare, stricăcioasă chiar, care e păcat să stea în mijlocul frumuseții de grădină, în care ai găsit-o, căci *te doare inima* să o știi acolo.

Persoană, de care vă asigur că este vrednică de stima și dragostea noastră, îmi zise în treacăt, fiind vorba de un scriitor de ai noștri:

— „Ce vrei? Nu face altă ispravă, decât scrie la poezii!“

Scrie la poezii!

Mam uitat la venerabilul meu interlocutor și i am prins o umbră de dispreț în colțul buzei. A dispărut pe dată disprețul, dar eu l-am prins, l-am închis în sufletul meu și vi-l arăt acum la lumina zilei.

Iată, cum îmi explic, cum comentez acest fel de gândire. Fiecare are o meserie, nu-i așa? Unul e profesor, altul avocat, altul medic, unul pantofar, altul fierar, altul dulgher, și așa la infinit: fiecare se ocupă deci cu o meserie, după care trăiește, după care își hrănește familia, dacă o are și dacă l-a osândit soarta să n'aibă milioanele lui Croesus. Ei bine, zice zâmbetul din colțul gurii, ce vrea omul ăsta? De ce nu se gândește la pâinea zilnică? Vrea să trăiască din aier? Și — mai cu seamă — ce sunt fantaziile astea? La ce bun? Scrie poezii! Of, doamne, doamne! Dar nu se află o meserie mult mai rentabilă și mai *cuminte* pe lumea asta? Sau să se apuce de negustorie! În sfârșit, să se desbare de vecinicele lui halucinații, cari nu-i aduc nici un profit real. Lumea de azi e mult mai prozaiică, iubitul meu cetitor în stele! Pricepe odată: oamenii de starea mea și cu trecutul meu știu să aprecieze mai bine — fă odată tabula rasa cu toate văicărelile dtale...

Să nu credeți că părerile astea sunt numai ale domnului în vârstă, de care vorbesc. Să nu vă înșelați în combinațiile dvoastre: Sunt *sigur*, că se găsesc la noi mulți, *foarte* mulți, cari au aceleași păreri.

Voiu căută să aduc câteva contra argumente. Vor folosi? O să spargă ghița? Nu cred. Oamenii cetesc cu mare plăcere astfel de dispute, le aplaudă frenetic și — drept răspuns — urmează să rămână pe lângă părerile de mai înainte. E comoditatea gândirii în joc și, mai cu seamă, molipsitoarea gândire a celorlalți — din jurul nostru, cari stau în drumu judecăților drepte și bune, vrednice de înfăptuire.

Și totuși — ar fi nonsens să disperăm și să ne dăm bătăuți cu astfel de argumente.

Iată ce am răspuns zâmbetului din colțul gurii: „Tu, iubite zâmbet, iartă-mă, dar nu știi ce va să zică pentru un neam acești „pușcă'n lună“, după cum văd că-i clasificați pe poeți? Tu, iubite zâmbet, nu știi, n'ai auzit nici când cât de mare putere are asupra vieții sufletești a unui neam întreg o mână de oameni de aceștia. Tu nu știi că soarta unui scriitor de seamă e de multeori strâns legată de

soarta unui neam? De ce iai în nume de rău unui om, care vrea să scrie, și prin scrisul lui să-și ridice neamul, mulțumindu-și totodată și sufletul său însetat după frumusețe și adevăr, de ce-ți bați joc de hotărîrea lui de a nu ocupa nici o funcție bănoasă, nici un post, care ar fi în stare să-i împreuneze misiunea, pentru care se simte chemat? Vezi, cruzimea ta doare, dacă tu, care te-ai născut pe buza unui om înțelept, care ești expresia unui creier, la care țiu, dacă *tu* poți să fi atât de crud, cum vor fi zâmbetele altor oameni, cari au mai puține cunoștințe și inimi mult mai mici?!

„Nu face altă procopseală, decât scrie la poezii!“ Da! A croi o haină, a construi o masă, a face nește cismulițe — e greu.

A scrie însă nește poezii? Nimic mai ușor decât asta! Te așezi la masă, și gândurile îți curg cu găleata, poezia e scrisă cât ai bate 'n palme și publicul te aplaudă nebunește.

Iubite zâmbet! ai urmărit vreodată viața unui „poet“ de aceștia, de care-ți bați joc? Ai urmărit frământările sufletului unui om, care-și dă ce are el mai sfânt și mai bun paginelor, cari sunt chemate să alerge din mână'n mână? E atât de ușor să-ți potolești, dacă ești un om, care simțești darul acesta în tine, să-ți potolești bătăile inimei, cari nu te indeamnă decât să scrii?

Zâmbetul a dispărut pentru un moment și s'a prefăcut în vorbe. Imi spunea:

— „Dar n'ai văzut și poeți cu funcțiuni?“

Bine, funcțiuni, am răspuns eu zâmbetului, care-și pierduse din spiritul neștofelic de mai înainte. Să zicem că au și poeții funcțiuni. Ai văzut însă cum își îndeplinesc poeții funcțiile lor, la alte neamuri? Ai cetit cum li-se uită printre degete superiorii și sunt fericiți dacă văd că au produs pe terenul literar lucruri, cari rămân și vin în lucrările lor de birou, la bancă sau pe catedra școalei sau mai știu eu unde? Ei bine, de ce ceri tu să-și omoare scriitorul nostru ce are el mai bun, numai și numai ca să poată intra în șirul oamenilor de duzină? De ce pretinzi cu înverșunare, cu un aier de superioritate, care e de neșteles, să dispară pentru totdeauna în noianul de foliante, de cifre, de paragrafi și de caiete de școală, cari trebuiesc corectate *constiențios*? Și vezi cuvântul acesta ultim, însemnează mult. În fiecare post al tău trebuie să fi *constiențios*, dacă vrei să fi împăcat cu conștiința ta. Dacă se găsește un „pușcă'n lună“, precum ai binevoit dta să-l numești, care-și zice: „Nu! Ca profesor nu vreau să'mi iau pe sufletul meu 40—50 până în 60 de elevi, cari sub alt profesor ar face progrese mult mai mari decât sub mine. Cine știe dacă nu se găsesc talente mari, ascunse'n spuză, între elevii aceștia, pe cari i-aș scăpăta și cari ar fi pierduți din cauza neglijenței mele, căci văd că'mi frământ capul cu alte probleme decât cele pedagogice“. Sau dacă altul, care nu vrea să se facă medic, căci mărturisește: „Problemele astea nu sunt de mine. În timp ce percutez pe bolnav, mă gândesc la ultimele rânduri ale lucrării mele literare.“ Sau dacă altul, care recunoaște că n'are nici o plăcere să se'ngroape în socoteli chilometrice, în cineștie ce bancă românească?

Zâmbetul apare mai pronunțat. Vrea să zică din nou: Nu ți-am spus? Sunt neștețeli!

A! Iubitul meu zâmbet! Mă grăbesc eu să adaug. Dar numai din astfel de elemente se compune complexul unei națiuni? N'ai auzit niciând de o împărțeață a lucrărilor fizice și intelectuale. Cu acelaș drept ar putea să protesteze măiestrul cismar împotriva tuturor, cari lucrează cu capul, cerând ca toată lumea să croiască cât e ziuica de lungă la cisme — o meserie foarte cinstită și utilă, dar neacomodată pe lumea întreagă.

Și, stai, stai, să-ți aduc alt argument, care e unul din cele mai capitale! Ai cetit vre-odată istoria neamurilor? Ai văzut puterea magică a poeziilor ăstora, pe cari le tractezi cu atâta dispreț suveran? N'ai auzit nicicând „Marseleza“ sau „Deșteaptă-te Române“? Ce-a rămas pe urma autorilor Marsei-

lezei și a lui Deșteaptă-te Române? Postul ocupat de ei într'un colțisor de birou sau expresia asta vădită a unui neam întreg? Cifrele scrise mai mult sau mai puțin caligrafic, sau accentele astea, cari sgudue pe oricare om, cu iubire de neam.

A! pricepe. Vrei să zici că sunt poeți și poeți. Firește. Dar aici vorbesc de aceia, cari au de fapt talentul, focul sfânt în ei. Vorbesc de aceia, cari au darul să aprindă inimile cetitorilor, să le deschidă tărâmurii minunate, să-i entuziasmeze pentru ce e bun și frumos — cimentându-le astfel iubirea de neam, mult mai mult, decât o pot face o sută de funcționări sau negustorași, cari pot să fie oameni cinștiți, (nu constată nimeni lucrul acesta) dar muncesc numai ca să poată trăi, ca să poată mânca bine și să aibă puțința să se îmbrace cinstit, cece — Doamne ferește — nu e de disprețuit.

Inchipuește-ți, iubite zâmbet, în timpurile noastre grele, pe cari le trăim, inchipuește-ți un scriitor de aceștia, disprețuit de tine, care și zice: „Vreau să țin neatins focul dragostei de neam, făcând literatură curată, cinstită românească. Inchipueșteți-l că vrea să scrie astfel ca să-l înțeleagă sutele, miile, milioanele de Români din Ardeal. Pentru alți scriitori poate fi dorința aceasta ridicolă. Alții pot să se mângăie în mantaua lor și să strige:

„Odi profanum vulgus et arceo“... el vrea să-și ridice frații. Vrea să le arate istoria neamului, suferințele lui, vrea să fie un Sienkiewicz, care desgroapă trecutul glorios și-l arată semenilor săi în decadentă, vrea să fie un Jókai, care *silește* familiile să cetească istoria neamului în timpuri grele, când neamul pare dripit și călcat în picioare. Și-și zice acest „simplu poet“: „Vreau, fiindcă ce vreau eu e *curat*, e *cinstit*, e *sfânt*“.

Și dacă apare un sol al acestei afirmări de viață națională, îl omori nemilos cu tăișul disprețului tău? Dacă așteaptă dela tine sprijinul la care are dreptul, treci pe lângă el, invocând argumente nepotrivite pentru firea lui deosebită de a celorlalți oameni de duzină? Dar nu pricepi, că ceea ce îndeplinești este o crimă — da, o crimă față de propria ta viață?

Zâmbetul a dispărut pentru o clipă. Inzadar îl căutați. Dar credeți că a pierit? Va ieși din nou la iveală. Iarăși și iarăși. Va uită argumentele, se va lăsa din nou condus de pornirea lăuntrică în-născută — care te dă cu capul de mal.

Agrarienii unguri contra convenției comerciale cu România.

Zilele trecute s'a întrunit în Budapesta adunarea anuală generală a agrarienilor. Raportorul Rubinek a cetit o dare de seamă detaliată despre situațiune. El s'a ocupat și de tratatele de comerț ale României și Sârbiei cu Austro-Ungaria, recomandând adunării generale să voteze o rezoluțiune, în care să-și exprime regetele că s'a încheiat cu România un tratat sub presiunea politicei externe păgubitor intereselor agrare ale Ungariei. Apoi să se pună în rezoluțiunea de votat și aceea că tratatele de comerț să nu se mai încheie pe cale diplomatică, ci să se aranjeze.

Rubinek a vorbit mai întâiu în mod detaliat de convenția comercială cu Sârbia și de atitudinea Sârbiei cu ocaziunea ultimelor evenimente.

Raportorul a arătat că Austro-Ungaria a făcut sacrificii însemnate pentru Sârbia, care cu toate acestea a luat o atitudine ostilă față de monarhie și a încercat s'o încurce într'un războiu european. Atitudinea Sârbiei a cauzat Austro-Ungariei cheltuieli însemnate cu pregătirile de războiu și a silit-o în acelaș timp ca să acorde României un contingent mai însemnat de vite. România, profitând în mod foarte iscusit de încurcătura Austro-Ungariei, a cerut din punct de vedere economic aceleași concesii ca și Sârbia. Ministrul de externe este acum pe punctul de a reîncheie tratativele cu Sârbia și Bulgaria, cu toate că nu a fost autorizat să facă

aceasta. El voiește să ridice contingentul total de vite la 80.000 de vite cornute și 200.000 de porci, ceea ce ar corespunde unui import de 64.000 de tone.

În rezoluția votată cu unanimitate de voturi, se află între altele și următorul punct:

„Congresul agrarienilor se adresează Camerei deputaților cu rugămintea ca convenția cu România să nu fie pusă la ordinea zilei până nu se vor aduce în discuțiune și convențiile încheiate cu celelalte state balcanice, sau să amâne această chestiune până atunci când se vor putea obține garanții că în ce privește importul de vite vii și carne tăiată, nu se vor acorda avantaje cari ar întrece contingentele fixate de actualul guvern. Congresul așteaptă cu drept cuvânt că în această chestiune vitală, agrarienii ungari vor avea sprijinul patriotic al industriașilor și comercianților, tot astfel precum și dânsii s'au bucurat de concursul agrarienilor când interesele acestor factori importanți ai vieții economice erau în joc.“

După votarea rezoluțiunii, a luat cuvântul contele Bethlen, care a spus între altele că agrarienii să nu se mulțumească numai cu proteste, ci să înceapă o mișcare în toată țara, spre a se putea opune samavolniciei ministrului de externe.

ȘTIRI.

O vorbă despre cărturarii din Cluj. Sunt bine cunoscute frecările fatale dintre domnii din Cluj. Și e cunoscută și trebuința ca tocmai în Cluj să fie toți concentrați spre a munci conștient pentru limba și cultura românească. Nu-i destul, că cultura străină se vără picătură de picătură în inima Clujenilor, înstrăinându-i astfel zi de zi de tot ce e românesc, ci mai se mănă și între sine, făcându-și sieși și tinerimei universitare cea mai rea educație ce se poate închipui.

Desbinările se resimțesc pe toate terenurile. Dumineca trecută a venit la Cluj dl Aurel Bănuțiu, să facă o filială a comitetului pentru fond de teatru. La apelul dlui Bănuțiu s'au adunat în așanumita casină din Cluj vre-o 10 tineri universitari, doi oficeri — unul activ și unul în rezervă — dar în serviciu interimal — și 4, zi: patru membri ai inteligenței clujene. Așa că dl maior Popa a avut tot dreptul să apostrofese nepăsarea „cărturarilor“ din Cluj. Tinerii universitari s'au îndepărtat cu o nădejde mai puțin, iar dl Bănuțiu cu un fiasco vrednic de anarhia păgubitoare din Cluj. A promis însă totuși dl Bănuțiu, că va reveni. Vom vedea ce va fi atunci.

Un nou „patriot“. Cetim în Nr. 140 a. c. al gazetei ungurești „Bud. Hirlap“, că un învățător de stat din Fornădia, aproape de Brad, Zenovie Oana, și-a schimbat numele în: Ónodi. Domnul Ónodi e fecior de dascăl român cinstit din Părău, în Țara Oltului cea vestită în transfugi. Dl inspector Dénes îl poate face acum, dacă nu altceva, măcar scriitor în cancelaria sa, căci doară e „patriot“ mare domnul Oana-Ónodi, feciorul dascălului din Părău.

Reuniunea meseriașilor noștri sibieni, va aranja Sâmbătă, la 26 Iunie n. c. (oarele 8 seara) în sala dela „Gesellschaftshaus“, un frumos concert cu concursul capelei (muzicii) orășenești din loc. Între piesele concertului, între altele, se numără „Hora dobrogeană“ de Nichi Popoviciu, „Uvertura națională“ de Bena, balada „Brumărelul“ de I. Murășan și opereta comică „Cisla“ de Porumbescu. Debutanții din această operetă se prezintă în costum național. Puterile angajate sunt cele mai probate. Producția va procura multă elevație sufletească și multă distracție. Venitul curat este destinat fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor fără lucru. Reuniunea speră, că marele nostru public, care se știe pătrunde de importanța clasei no-

stre de mijloc o va sprijini și de data aceasta, când se lucrează prin noi — pentru noi.

Poet bulgar înmormântat în România. Pentru a se pune capăt îndoelei ce există în publicul bulgar relativ la rămășițele poetului și luptătorului bulgar Racovski, societatea de publiciști din Sofia s'a adresat legățiunii române din Sofia, cerându-i să întrevie în România, pentru a se face o anchetă în această privință.

Legăția română din Sofia a răspuns că făcându-se cercetări de către autoritățile comunale, din București, s'a aflat că osămintele poetului Racovsky, înmormântat la Șerban-Vodă (Bellu), au fost transportate în Bulgaria încă din 1885.

Impresiile lui Scotus Viator în România. Cunoscutul scriitor englez Scotus Viator (Seton Watson), care călătorește în prezent prin România, a fost zilele trecute prin București.

Cu această ocazie și-a arătat impresiile ce le-a avut în primele zile ale călătoriei sale prin țara românească.

Ceea ce l-a izbit în primul rând a fost faptul că Românii din Regat pun prea puțin interes pentru cauza Românilor de peste hotare.

Scotus Viator, care cunoaște de aproape situația Românilor din Austro-Ungaria, se așteaptă să găsească în România o însuflețire puternică pentru Românii de dincoace.

Credea că vor fi organizații culturale puternice, cari să întrețină strânse relațiuni cu Românii de peste hotare. Credea, dar nu le-a găsit și mirarea sa și-a exprimat-o față de mulți dintre oamenii politici ai României.

Scotus Viator, vizitând unele orașe din Moldova, s'a interesat și de populațiunea evrească din acea parte a României. Din cercetările sale, scriitorul englez și-a format convingerea că evreii din România nu sunt așa de bine organizați economic și politic ca evreii din Ungaria.

Scotus Viator n'a avut destul timp să se intereseze și de situația țăranilor români. În noua sa călătorie ce o face acum prin Moldova, scriitorul englez va căuta să se intereseze mai de aproape și de situația țăranilor.

După acea călătorie, Scotus Viator va merge la Sinaia, spre a fi primit în audiență de M. S. Regele, apoi va părăsi România.

D-na Toselli nu divorțează. Avocatul Ivers, omul de încredere al doamnei Toselli, fostă principesă de coroană a Saxoniei, a declarat unui colaborator al ziarului „Berliner Tageblatt“ că e adevărată știrea despre dorința clienței ei să revină în țara ei natală și să trăiască liniștită acolo.

Dorul ei cel mare este să-și ravază copiii. Nu trece o zi fără ca să nu vorbească de prințul de coroană și de mica Monica. Dânsa ar vrea să se fixeze la München unde ar avea ocazie ca să-și vază copiii la ministrul plenipotențiar bavarez. Ar fi vrut să se ducă și într-o altă localitate a Germaniei, dar știe că nu nu i se va permite. De asemenea știe că nici împăratul Austriei Francisc Iosif, nu-i va permite să se stabilească în Austria. Avocatul desminte în același timp știrile despre intențiunea ei de a se separa de Toselli.

Turburări agrare în Basarabia. Din Chișineu se anunță că în satul Cocorezeni, județul Orheiului, au început turburări țărănești din care cauză administrația a trebuit să trimeată trupe la fața locului.

Țăranii cocorezani au avut un lung proces cu epitropia averilor mănăstirești, ei susținând că au dreptul să stea pe moșia pe care de ani de zile o cultivă.

Acum procesul s'a terminat în defavoarea lor și sătenii refuză să iasă de pe moșie, amenințând pe arăndaș și pe oamenii săi.

Mari fraude în birocrația rusească Senatorul Garin, care a inspectat intendența din Moscova, a procedat zilele aceste și la inspecția intendenței din Petersburg. El a constatat și aici enorme defraudări. Funcționarii din Petersburg vindeau posturile între ei, și, lucru curios, posturile inferioare erau mai scumpe decât cele înalte, deoarece din ele se putea fură mai neobservat. S'a constatat că funcționarii inferiori ei înșiși se rugau ca să nu fie înaintați. Zeci de ani ei stăteau în funcțiile lor modeste, ce le aduceau un venit de câte 100.000 de ruble pe an. S'au făcut numeroase arestări.

Turburări religioase în Anglia. Încăerări grave s'au produs în Liverpool între catolici și protestanți: mai multe case au fost dărâmate și o alta a fost incendiată. Poliția intervenind a fost primită cu pietre; s'au făcut cincizeci de arestări; un mare număr de polițiști au fost răniți.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.

„GEOGEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acțiuni
— în Geoagiu (Algyógy). —

Primește depuneri spre fructificare:

Cu 4 $\frac{1}{2}$ %, dacă anunțul e scurt. Intrucât permite starea casei, aceste se replătesc și fără anunț.

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.

Cu 5 $\frac{1}{2}$ %, dacă se depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe 1 an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale.

Depuneri de ale corporațiilor culturale se retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele se capitalizează de două ori pe an: în 30 Iunie și 31 Decembrie.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

Direcțiunea.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

— societate pe acțiuni. —

Primește depuneri spre fructificare cu interese de 4 $\frac{1}{2}$ %, dela Cor. 1000— în sus pe lângă anunț de 180 zile cu interese de 5%, iar dela suma de Cor. 10.000 în sus cu anunț de 360 zile cu interese de 5 $\frac{1}{2}$ %.

Interesele după depuneri se capitalizează de 2 ori pe an, și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie st. n.

Darea de interese o plătește institutul separat.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă.

Acoardă împrumuturi pe cambii; cambii cu acoperire ipotecară; obligațiuni cu caventați; pe ipotecă; credite de cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6 $\frac{1}{2}$ %—8%, fără nici o proviziune.

17—20

Direcțiunea.